ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 523 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Румъния за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Румъния за 2020 г.

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Румъния за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Румъния за 2020 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики[1], и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси[2], и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) На 17 декември 2019 г. Комисията прие годишната стратегия за устойчив растеж, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2020 г. Тя взе надлежно предвид Европейския стълб на социалните права, провъзгласен от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на 17 декември 2019 г. Комисията прие също Доклада за механизма за предупреждение, в който беше посочено, че Румъния ще бъде една от държавите членки, за които ще бъде извършен задълбочен преглед.

(2) Докладът за Румъния за 2020 г.[3] беше публикуван на 26 февруари 2020 г. В него бе оценен напредъкът на Румъния в изпълнението на специфичните за държавата препоръки, приети от Съвета на 9 юли 2019 г.[4], последващите

[1] ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.
[2] ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.
[3] SWD(2020) 522 final.
[4] ОВ C 301, 5.9.2019 г., стр. 117.

действия във връзка с препоръките, отправени през предходните години, както и напредъкът на страната по националните ѝ цели по стратегията „Европа 2020“. В доклада беше включен и задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011, чиито резултати също бяха публикувани на 26 февруари 2020 г. Анализът на Комисията ѝ даде основание да заключи, че в Румъния са налице макроикономически дисбаланси. Уязвимостта е свързана по-специално с разходната конкурентоспособност и увеличаването на дефицита по текущата сметка в условия на експанзионистична фискална политика и непредвидима бизнес среда.

(3) На 11 март 2020 г. Световната здравна организация обяви официално световна пандемия от COVID-19. Това е тежка извънредна ситуация в областта на общественото здраве, която засяга гражданите, обществата и икономиките. Тя поставя националните здравни системи под силен натиск, причинява смущения в световните вериги за доставки, нестабилност на финансовите пазари и сътресения в потребителското търсене и се отразява отрицателно на различни сектори. Застрашени са работните места и доходите на хората, както и стопанската дейност на предприятията. Пандемията предизвика голямо икономическо сътресение, от което вече има значителни последици в Европейския съюз. На 13 март 2020 г. Комисията прие съобщение[5], в което се призовава за координирани икономически мерки в отговор на кризата, включващи всички участници на национално равнище и на равнището на Съюза.

(4) Редица държави членки обявиха извънредно положение или въведоха спешни мерки. Всички спешни мерки следва да бъдат строго пропорционални, необходими, ограничени във времето и в съответствие с европейските и международните стандарти. Те следва да подлежат на демократичен надзор и независим съдебен контрол.

(5) На 20 март 2020 г. Комисията прие Съобщение относно активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж[6]. Както е посочено в член 5, параграф 1, член 6, параграф 3, член 9, параграф 1 и член 10, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1466/97 и член 3, параграф 5 и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1467/97, клаузата улеснява координирането на бюджетните политики в период на драстичен икономически спад. В своето съобщение Комисията излага пред Съвета становището си, че предвид очаквания драстичен икономически спад вследствие на разпространението на COVID-19 настоящите условия позволяват активирането на клаузата. На 23 март 2020 г. министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с оценката на Комисията. Активирането на общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план. Във връзка с корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж Съветът може също така да реши, по препоръка на Комисията, да приеме промяна във фискалната траектория. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката в рамките на Пакта.

---

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(6) Необходими са постоянни действия за ограничаване и контрол на разпространението на пандемията, за повишаване на устойчивостта на националните здравни системи, за смекчаване на социално-икономическите последици чрез мерки за подкрепа на предприятията и домакинствата и за гарантиране на подходящи здравословни и безопасни условия на труд с оглед на възобновяването на икономическата дейност. Съюзът следва да използва пълноценно различните инструменти, с които разполага, за да подкрепи усилията на държавите членки в тези области. Успоредно с това държавите членки и Съюзът следва да работят съвместно, за да подготвят мерките, необходими за връщането към нормалното функциониране на нашите общества и икономики, както и към устойчивия растеж, интегрирайки наред с другото зеления преход и цифровата трансформация и вадейки всички поуки от кризата.

(7) Кризата, свързана с COVID-19, изтъкна гъвкавостта, която предлага единният пазар по отношение на адаптирането към извънредни ситуации. За да се гарантират обаче бърз и плавен преход към етапа на възстановяване и свободното движение на стоки, услуги и работници, извънредните мерки, които възпрепятстват нормалното функциониране на единния пазар, трябва да бъдат премахнати веднага щом престанат да бъдат абсолютно необходими. Текущата криза разкри необходимостта от планове за готовност за действие при кризи в здравния сектор, като тази готовност включва по-специално подобрени стратегии за покупка, диверсифицирани вериги на доставки и стратегически запаси от основни консумативи. Тези елементи са изключително важни за разработването на по-обхватни планове за готовност за действие при кризи.

(8) Законодателят на Съюза вече измени съответните законодателни уредби[7], предоставяйки на държавите членки възможността да мобилизират всички неизползвани ресурси от европейските структурни и инвестиционни фондове, за да могат да се справят с извънредните последици от пандемията от COVID-19. Тези изменения ще осигурят допълнителна гъвкавост, както и опростени и рационализирани процедури. За да се намали натискът върху паричните потоци, за счетоводната година 2020—2021 държавите членки могат също така да се възползват от 100-процентово съфинансиране от бюджета на Съюза. Румъния се насърчава да използва пълноценно тези възможности, за да помогне на хората и секторите, които са най-силно засегнати от предизвикателствата.

(9) Възможно е разпространението на социално-икономическите последици от пандемията да бъде неравномерно в различните региони на Румъния поради значителните разлики в инвестициите и производителността на труда и различните модели на специализация. Това води до съществен риск регионалните различия в Румъния да се увеличат и да обърнат наблюдаваната

[7] Регламент (ЕС) 2020/460 на Европейския парламент и на Съвета от 30 март 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 508/2014 във връзка със специални мерки за мобилизиране на инвестиции в системите на здравеопазване на държавите членки и в други сектори на техните икономики в отговор на избухването на COVID-19 (Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса) (ОВ L 99, 31.3.2020 г., стр. 5) и Регламент (ЕС) 2020/558 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013 и (ЕС) № 1303/2013 по отношение на специалните мерки за предоставяне на изключителна гъвкавост за използване на европейските структурни и инвестиционни фондове в отговор на избухването на COVID-19 (ОВ L 130, 24.4.2020 г., стр. 1).

тенденция за леко намаляване на различията между столицата и останалата част от регионите, или между градските и селските райони. В съчетание с риска от временни смущения в процеса на сближаване между държавите членки настоящата ситуация изисква целенасочени мерки на политиките.

(10) На 8 май 2020 г. Румъния представи националната си програма за реформи за 2020 г., а на 14 май 2020 г. — програмата си за конвергенция за 2020 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.

(11) Спрямо Румъния понастоящем се прилагат корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж.

(12) На 3 април 2020 г. Съветът реши, че в Румъния съществува прекомерен дефицит поради неспазване на критерия за дефицит през 2019 г. Решението се основаваше на актуализираните фискални цели на правителството, които отразяват данните за изпълнението на бюджета за годината до момента. Дефицитът по консолидирания държавен бюджет за 2019 г. в размер на 4,3 % от БВП потвърди нарушението. Нарушението е резултат от непрекъснато натрупване на фискални дисбаланси, дължащо се на експанзионистична фискална политика от 2016 г. насам, в период на силен икономически растеж. Системните и повтарящи се дерогации от националните фискални правила през този период направиха тези правила до голяма степен неефективни. Освен това Румъния системно не предприема ефективни действия в отговор на препоръките на Съвета, отправени към нея в контекста на процедурата за значително отклонение. На 3 април 2020 г. Съветът отправи и препоръка за прекратяване на прекомерния бюджетен дефицит в Румъния най-късно до 2022 г.

(13) Дългосрочната устойчивост на публичните финанси на Румъния беше изложена на риск още преди избухването на епидемията от COVID-19, в резултат на високите бюджетни дефицити и прогнозираното значително нарастване на разходите, свързани със застаряването на населението, и по-специално на пенсиите. Пенсиите за възраст се увеличиха с 15 % през септември 2019 г., а въз основа на закон за пенсиите, приет през лятото на 2019 г., трябва да се увеличат с 40 % през септември 2020 г. и допълнително да бъдат преизчислени във възходяща посока през септември 2021 г. По този начин разходите за пенсии ще се увеличат значително през периода 2020—2022 г. Рисковете за фискалната устойчивост се засилват допълнително от въздействието на пандемията от COVID-19 върху икономическата дейност и фискалната корекция, необходима за смекчаването на последиците от нея. Поради предходни решения в областта на фискалната политика Румъния остана с прекомерно малки фискални резерви, за да се справи с резултатите от разпространението на COVID-19.

(14) В програмата за конвергенция за 2020 г. на страната се планира номиналното салдо по консолидирания държавен бюджет да се влоши от дефицит в размер на 4,3 % от БВП през 2019 г. до дефицит от 6,7 % от БВП през 2020 г., докато съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да се увеличи от 35,2 % през 2019 г. на 40,9 % през 2020 г. Макроикономическата и фискалната перспектива се характеризират с високата степен на несигурност, породена от пандемията от COVID-19. Освен това съществуват специфични за отделните държави рискове, които са в основата на бюджетните прогнози, а именно някои приходни пера изглежда не са оценени в съответствие с основните макроикономически прогнози, а модерирането на някои текущи разходни

позиции изглежда се основава на мерки за фискална консолидация, които не са посочени в програмата.

(15) В отговор на пандемията от COVID-19 и в рамките на координирания подход на Съюза Румъния прие бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на здравната си система, за ограничаване на пандемията и за облекчаване на положението на засегнатите в особена степен хора и сектори. Съгласно програмата за конвергенция за 2020 г. тези бюджетни мерки възлизат на 1,2 % от БВП. Мерките включват обезщетения за техническа безработица за наетите лица и подобни обезщетения за други категории работници, медицинско оборудване и други разходи за подпомагане на борбата с COVID-19 и премии за наетите лица в сектора на здравеопазването, работещи с пациенти, заразени с COVID-19. Освен това правителството обяви мерки, които, макар и да нямат пряко отражение върху бюджета, ще допринесат за подкрепа на ликвидността на предприятията. Тези мерки включват отсрочване на данъци, ускоряване на възстановяването на ДДС, гаранции по заеми за малки и средни предприятия (МСП), временен мораториум на плащането на вноските за банкови заеми за домакинствата и МСП и отлагане на плащането на сметки за наем и комунални услуги за МСП. Като цяло мерките, предприети от правителството на Румъния, са в съответствие с насоките, изложени в съобщението на Комисията относно координиран икономически отговор на разпространението на COVID-19.

(16) Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. при непроменени политики се предвижда салдото по консолидирания държавен бюджет на Румъния да бъде -9,2 % от БВП през 2020 г. и -11,4 % от БВП през 2021 г. Комисията очаква съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да достигне 46,2 % през 2020 г.

(17) Румъния обяви извънредно положение на 16 март 2020 г. На всички училища и магазини, с изключение на тези, които продават продукти от първа необходимост, бе разпоредено да прекратят дейността си от 25 март 2020 г. Влязоха в сила и ограничения във връзка с преминаването на границите. Движението на обществени места беше разрешено само в ограничени случаи, с по-строги мерки за лицата на възраст над 65 години. Румъния също така въведе забрана за международни пътувания до някои държави и постави няколко града под строга карантина. Тази ситуация засегна производствения сектор на икономиката, тъй като мерките за изолация при домашни условия оказаха силно отрицателно въздействие върху стопанската дейност. През март редица производители от промишления сектор закриха производството си, което оказа силно въздействие върху ключови сектори, като например автомобилната промишленост. Подобни развития се наблюдават и в сектора на търговията на дребно и хотелиерството. Общият ефект ще тласне икономиката към рецесия през 2020 г. Извънредното положение приключи на 14 май 2020 г. и Румъния обяви, че постепенно ще прилага мерките за излизане от изолация. От 15 май 2020 г. бяха въведени мерки по отношение на облекчаването на мерките относно движението в градовете, частичното възстановяване на търговията на дребно и задължителното използване на защитни маски при закрити обществени и търговски помещения, обществен транспорт и работни места. Някои производители от автомобилната промишленост постепенно възобновиха дейността си в началото на май 2020 г. Правителството подготвя по-нататъшни мерки, насочени към възстановяването на икономиката.

(18) Пандемията постави здравната система под безпрецедентен натиск. Кризата засегна система, характеризираща се със структурни слабости, като недостатъчно финансиране и неравен достъп до здравеопазване. В този контекст подобряването на устойчивостта на системата на здравеопазването и способността ѝ да реагира на сътресения представлява основно предизвикателство. Като част от мерките за незабавно реагиране Румъния закупи медицински продукти от критично значение и включи медицински разходи, свързани с COVID-19, в пакета от минимални обезщетения за неосигурените лица. Значителният недостиг на здравни работници, включително на семейни лекари, както и остарелите здравни заведения, липсата на медицински продукти, недостатъчното обучение на здравните работници и ограничената приемственост и интеграция между различните равнища на здравни грижи отслабват устойчивостта на системата на здравеопазването. Докладваните неудовлетворени медицински потребности започнаха да растат още преди кризата, свързана с COVID-19, а достъпът до здравни грижи изглежда се влошава. Пандемията разкри още по-ясно регионалните различия и разликата в здравното осигуряване при групите с ниски доходи и възрастните хора. В по-дългосрочен план застаряването на населението и миграцията са предизвикателства, които оказват все по-голям натиск върху устойчивостта на системата на здравеопазването. В светлината на кризата с COVID-19 също толкова важно е да се решат структурните въпроси, включително разработването на превантивни, извънболнични и общностни грижи с добре насочени мерки на публичната политика. Ще бъдат необходими дългосрочни инвестиции за укрепване на румънската система на здравеопазване чрез осигуряване на здравни работници и оборудване, подобряване на технологичните и приложни научни изследвания и подобряване на обхвата и достъпността на здравните услуги за всички граждани, включително в извънградските райони, включително чрез използване на услуги на електронното здравеопазване.

(19) Бързият икономически растеж през последните години доведе до подобряване на социалните условия. Брутният разполагаем доход на домакинствата се увеличи с 5,7 % през 2019 г. Рискът от бедност и социално изключване в размер на 31,2 % през 2019 г. е сред най-високите в ЕС, при все че непрекъснато намалява. Въздействието на пандемията върху икономиката обаче може да доведе до влошаване на социалните условия. Очаква се бедността и социалното изключване, включително детската бедност, бедността сред работещите и неравенството по отношение на доходите да се увеличат, като уязвими групи като лицата, упражняващи нестандартни форми на заетост, недекларираните работници, самостоятелно заетите лица, ромите, хората с увреждания, възрастните хора и бездомните са сред най-изложените на рискове. Обхватът и адекватността на мерките за социална закрила и ефективността на данъчната система и системата за обезщетения при преразпределянето на доходите остават ограничени. Децата в селските райони и неформалните населени места имат ограничен достъп до висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст, подходящо хранене, здравни грижи и жилищно настаняване. Социалните трансфери имат много ограничено въздействие върху намаляването на бедността и социалният референтен индекс, който се използва като основа за повечето социални обезщетения, не е актуализиран от 2008 г. насам. Адекватността на минималното подпомагане на доходите остава една от най-ниските в ЕС. Въпреки че беше приета през 2016 г., реформата в областта на минималното включване беше отложена отново за 2021 г. Социалните и

основните услуги остават до голяма степен недостатъчни, включително в области като водоснабдяване и канализация, енергия и жилищно настаняване. Освен това териториалното разпределение е неравномерно и се характеризира със значителни разлики между селските и градските райони и между регионите. Това може да ограничи способността за противодействие на въздействието на пандемията. Потенциалът на социалната икономика за подобряване на социалните условия все още не е реализиран.

(20) През 2019 г. промените на пазара на труда останаха положителни, но продължават да съществуват различия между регионите, селските и градските райони и социално-икономическите групи. Високи нива на неактивност са регистрирани, по-специално за жените, младите хора, нискоквалифицираните работници, хората с увреждания и по-възрастните хора. В контекста на разпространението на COVID-19 съществуващите предизвикателства вероятно ще се задълбочат заедно с бързо нарастващата безработица и повишаващата се икономическа неактивност. Според прогнозата на Комисията безработицата се очаква да нарасне до 6,5 % през 2020 г., а през 2021 г. да спадне до предходните 5,4 % Недекларираният труд продължава да бъде предизвикателство и неговото отрицателно въздействие може да се изостри в настоящия контекст, като подчертава необходимостта от подкрепа на прехода към декларирана работа. Поради това от съществено значение са навременното изготвяне на индивидуализирани услуги, насочени към нуждите на уязвимите групи и работниците, засегнати от кризата. В допълнение към наскоро започналата схема за техническа безработица, разработването на режими за достъп до работа на непълно работно време, насърчаването на мерки за подпомагане на доходите и гъвкави схеми на работа и дистанционната работа за засегнатите работници, с участието на социалните партньори, са от решаващо значение за укрепване на устойчивостта на пазара на труда в краткосрочен и дългосрочен план.

(21) Продължаващите несъответствия между търсените и предлаганите умения и недостигът на умения, наред с демографските промени и ограничената приложимост на пазара на труда на образованието и обучението, ограничаваха потенциала на Румъния за икономически растеж дори преди пандемията. Делът на възрастните, участващи в дейности за обучение, който през 2019 г. беше 1,3 %, е един от най-ниските в ЕС. Слабото участие в образованието и грижите в ранна детска възраст увеличава неравенството по отношение на възможностите между учениците. Справедливостта, приобщаването и качеството на образованието остават важни предизвикателства и в тази област са необходими стратегически реформи. В Румъния се наблюдава висок дял на преждевременно напусналите системата на образованието и обучението (15,3 % през 2019 г.) и на младите хора, незаети с работа, учене или обучение (14,7 %, леко увеличение спрямо 2018 г.). Все още няма интегриран национален механизъм за превенция на ранното напускане на училище. Резултатите от образованието, особено в селските и икономически необлагодетелстваните райони, не се подобряват. Участието във висшето образование е слабо и продължава да бъде недостатъчно съобразено с нуждите на пазара на труда. Броят на завършилите висше образование в областта на науките, технологиите, инженерството и математиката продължава да бъде особено нисък. Румъния е с незадоволителни резултати по отношение на много от компонентите на цифровата икономика и социалния индекс, включително цифровите обществени услуги, цифровите умения на общото население и цифровизацията на предприятията. Основните умения в областта на цифровите технологии и основните софтуерни умения са

сред най-ниските в ЕС. Поради недостатъчната цифрова инфраструктура и учебни материали и недостатъчните цифрови умения, преминаването към дистанционно обучение, предизвикано от разпространението на COVID-19, поставя предизвикателства пред институциите за образование и обучение, преподавателите и студентите, по-специално за студенти в неравностойно положение и роми.

(22) Поради пандемията и наложените мерки за изолация при домашни условия, веригите на доставки бяха прекъснати в цялата страна, а предприятията бяха принудени да намалят дейностите си или дори да затворят, а хората не можеха да работят. Предприятията, независимо от размера им, и по-специално МСП, са силно засегнати от нарушаването на търговията и мерките за изолация при домашни условия и са изправени пред недостиг на ликвидност и риск от изпадане в несъстоятелност. Правителството прие набор от мерки, които съчетават специално адаптирана помощ за предприятията и защита на доходите за всички засегнати работници. За да се възстановят предприятията и домакинствата от кризата, ще са необходими допълнителни ресурси за тяхната подкрепа. Секторът на услугите ще се нуждае от специално внимание, тъй като той е най-силно засегнат и се очаква някои подсектори да се свият за по-дълго в сравнение с производството. Ответните мерки на правителството включват създаването на публична гаранционна схема (IMM Invest) с финансов пакет в размер на 15 милиарда леи, за да се предложат държавни гаранции на МСП, които сключват договори за безлихвени заеми с цел финансиране на инвестиции и предоставяне на оборотен капитал. Тези гаранции ще бъдат от полза и за банките, които трябва да останат с добра капитализация и ликвидност, за да се гарантира необходимият поток от кредити за домакинствата и дружествата. Също така поради твърде ограничената до момента роля на банките при предоставянето на кредити на предприятията — по-специално за иновативните МСП — само гаранциите по заеми може да не са достатъчни.

(23) За да се насърчи икономическото възстановяване, ще бъде важно да се даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти и да се насърчават частните инвестиции, включително чрез съответни реформи. Кризата показа още по-ясно критичната необходимост Румъния да даде нов тласък на публичните инфраструктурни работи в области като устойчив транспорт, чиста енергия, инфраструктура за опазване на околната среда и цифрови услуги. Градският транспорт страда от слаба организация в сектора и слаб административен капацитет на местните доставчици. Системата за управление на отпадъците продължава да се характеризира с много ниска степен на рециклиране на битови отпадъци и много високи нива на депониране на отпадъци. Изпълнението на националния план в областта на енергетиката и климата ще изисква инвестиции за чисто производство и използване на енергия, както и преобразуване на районите с един-единствен преобладаващ промишлен отрасъл и регионите с големи въглеродни емисии. Необходимо е да се увеличат усилията за разширяване и модернизиране на инфраструктурата за питейна вода и отпадъчни води. Инвестициите в мрежата за мониторинг на въздуха също са абсолютно необходими поради сериозни структурни недостатъци. Необходимо е също така да се модернизира и гарантира оперативната съвместимост на всички цифрови публични услуги, които генерират обмен на информация, включително в социалната сфера, образованието и здравеопазването. Големите регионални различия и ниската производителност на някои сектори са в ущърб на дългосрочния устойчив растеж. Също толкова важни са инвестициите за

насърчаване на конкурентоспособността на икономиката чрез подпомагане на научноизследователската и развойната дейност (НИРД), иновативни МСП и включване в стратегическите вериги за създаване на стойност на Съюза. Инвестициите в НИРД от страна на дружествата остават недостатъчни и ограничени до малък брой подсектори, които са силно зависими от преките чуждестранни инвестиции. Намаляването на публичното финансиране за НИРД е довело до слабо научно и технологично качество и слаби връзки между академичните и стопанските среди. Програмирането на Фонда за справедлив преход за периода 2021—2027 г. би могло да помогне на Румъния да преодолее някои от предизвикателствата, свързани с прехода към неутрална по отношение на климата икономика, по-специално на териториите, обхванати от приложение Г към доклада за страната[8]. Това ще позволи на Румъния да използва този фонд възможно най-пълноценно.

(24) Реформата на публичната администрация е в застой. Липсва ефективна рамка за стратегическо и бюджетно планиране, което оказва верижен ефект върху стратегическата визия за дългосрочното развитие на страната, приоритизирането на действията и координацията на политиките на централно и местно равнище. Секторната стратегическа рамка е фрагментирана и понякога има припокривания, а на действията, които трябва да бъдат предприети в рамките на секторите, не е отдаден приоритет. Стратегическата ръководна роля на генералния секретариат на правителството все още не е консолидирана. Високата степен на фрагментираност на компетентностите и ресурсите продължава да оказва влияние върху предоставянето на обществени услуги, особено на местно равнище и в бедните общности. Бюрокрацията и недостатъчният капацитет за предоставяне на качествени услуги, включително цифрови, оказват отрицателно въздействие върху гражданите и предприятията, особено по време на тази криза. Тежките административни процедури за създаване на предприятия, както и регулаторните изисквания, наложени на доставчиците на услуги, включително на регулираните професии, допълнително възпрепятстват развитието на пазара. Засиленото сътрудничество между румънските органи за надзор на пазара и митническите органи може да спомогне за намаляване на обема на несъответстващите на изискванията продукти, внасяни от държави извън Съюза. Честите реорганизации и прекомерното използване на срочно наети служители възпрепятстват независимостта на администрацията. Прилагането на корпоративно управление за държавните предприятия продължава да бъде предизвикателство.

(25) Предвидимостта при вземането на решения продължава да бъде основен проблем. Преди кризата беше изпълнена само около една трета от годишния правителствен план. Броят на приетите извънредни постановления продължава да бъде много висок, което създава несигурност и вероятно възпрепятства инвестициите. Например GEO 114/2018 имаше сериозни социално-икономически последици за няколко сектора, включително финансовия сектор. Докато разпоредбите с неблагоприятно въздействие върху банковия сектор бяха отменени, някои от мерките, които потенциално засягат дългосрочната жизнеспособност на пенсионните фондове по втория стълб, все още са в сила. Предвидимостта и стабилността на законодателството в областта на обществените поръчки остават важни предизвикателства. Ефективността на обществените поръчки продължава да бъде проблем, както и необратимостта на

[8] SWD(2020) 522 final.

някои мерки, особено рационализирането на предварителния контрол. Напредъкът в подобряването на управлението, качеството и ефективното използване на анализи на регулаторното въздействие е малък. Не съществува институционална рамка за контрол на качеството на държавно равнище, а възможностите за създаване на съвет за анализ на регулаторното въздействие все още се оценяват. Функционирането на социалния диалог остава ограничено, особено на секторно равнище, като в същото време едно смислено и непрекъснато участие на социалните партньори е от ключово значение за успеха на всяка стратегия за излизане и възстановяване в контекста на настоящата криза. Установената институционална рамка за консултации не се използва адекватно в процеса на вземане на решения и не ангажира социалните партньори в достатъчна степен при разработването и изпълнението на реформите. Обсъжданията относно промените в закона за социалния диалог и преразглеждането на икономическите сектори са в застой. Все още не е сигурно какви последващи действия ще бъдат предприети във връзка с препоръките на Международната организация на труда, отправени през април 2018 г. Липсата на постоянен обективен механизъм за определяне на минималната работна заплата може да се отрази отрицателно на бизнес средата.

(26) Докато настоящите препоръки са насочени към справяне със социално-икономическото въздействие на пандемията и улесняването на икономическото възстановяване, специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., приети от Съвета на 9 юли 2019 г., обхващаха също реформи, които са от съществено значение за справяне със средносрочните и дългосрочните структурни предизвикателства. Тези препоръки продължават да бъдат актуални и ще продължат да бъдат наблюдавани през целия годишен цикъл на европейския семестър през следващата година. Това се отнася и за препоръките относно свързаните с инвестициите икономически политики. Тези препоръки следва да бъдат взети предвид при стратегическото програмиране на финансирането по линия на политиката на сближаване за периода след 2020 г., включително за смекчаващи мерки и стратегии за премахване на мерките, свързани с настоящата криза.

(27) След редица трудности през последните години натискът върху банковия сектор намаля, тъй като редица мерки, които предизвикаха опасения в миналото, включително данъкът върху банките, бяха отменени в началото на 2020 г. Банковият сектор навлезе в настоящата криза, свързана с COVID-19, с добра капитализация и ликвидност, докато съотношението на необслужваните заеми намаля под 5 %. Мерките, приети от правителството за подпомагане на домакинствата и предприятията, и по-специално на МСП, също са важни за поддържане на устойчивостта на банковия сектор и капацитета на банките да поемат сътресения. Търговските банки също така са предприели стъпки за подкрепа на клиентите, като например отлагане на плащанията на главницата и лихвите, удължаване на погасяването на кредита, осигуряване на ликвидност на терминалните устройства АТМ и намаляване на таксите за онлайн услуги. На 20 март 2020 г. Националната банка на Румъния намали лихвения процент на паричната политика и обяви, че ще започне да закупува на вторичния пазар държавни ценни книжа, деноминирани в леи, за да гарантира безпрепятственото финансиране на реалната икономика и публичния сектор. Въпреки приетите мерки, включително пруденциалната гъвкавост, предоставена от надзорните органи, има вероятност през следващите месеци качеството на активите да се влоши. В това отношение поддържането на разумни стандарти за отпускане на

заеми и отдаването на приоритет на подкрепата за жизнеспособни кредитополучатели ще допринесе за запазване на качеството на активите в банковия сектор. Освен това осигуряването на стабилна и предвидима регулаторна среда за банките е важно предварително условие за запазване на тяхната активна роля при предоставянето на кредити за икономиката и за подпомагането на икономическото възстановяване.

(28) Значителните правни промени и политическият натиск върху съдебната система през 2017 г., 2018 г. и през по-голямата част от 2019 г. засегнаха ефикасността, качеството и независимостта на съдебната система и способността ѝ да разследва и санкционира корупцията по високите етажи на властта. Въпреки че понастоящем правителството подкрепя действия за предотвратяване и санкциониране на корупцията и е демонстрирало готовност да отмени някои от най-спорните мерки, Румъния все още не е направила необходимите законодателни промени. Тези въпроси са предмет на мониторинг по механизма за сътрудничество и проверка. В рамките на механизма Комисията продължава да наблюдава съдебната реформа и борбата с корупцията в Румъния. Ето защо тези области не са включени в специфичните за държавата препоръки за Румъния, но са важни за развитието на положителна социално-икономическа среда в страната.

(29) Европейският семестър осигурява рамката за непрекъсната координация на политиките в областта на икономиката и заетостта в Съюза, която може да допринесе за постигане на устойчива икономика. Държавите членки направиха преглед на напредъка по изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) в своите национални програми за реформи за 2020 г. Гарантирайки цялостното изпълнение на препоръките по-долу, Румъния ще допринесе за напредъка към постигането на ЦУР и за общите усилия за осигуряване на конкурентоспособна устойчивост в Съюза.

(30) В контекста на европейския семестър за 2020 г. Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на Румъния и го публикува в доклада за страната за 2020 г. Тя оцени също програмата за конвергенция за 2020 г., националната програма за реформи за 2020 г., както и предприетите последващи действия във връзка с препоръките към Румъния, отправени през предходните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в Румъния, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на Съюза предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез принос на равнището на Съюза към бъдещите решения на държавите членки.

(31) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2020 г., като становището му[9] е изразено по-специално в препоръка 1 по-долу.

(32) В светлината на задълбочения преглед на Комисията и на тази оценка, Съветът разгледа националната програма за реформи за 2020 г. и програмата за конвергенция за 2020 г. Настоящите препоръки отчитат необходимостта от справяне с пандемията и улесняват възстановяването на икономиката като първа необходима стъпка за коригиране на дисбалансите. Препоръките, пряко насочени към макроикономическите дисбаланси, установени от Комисията съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011, са отразени в препоръка 4,

[9] Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.

ПРЕПОРЪЧВА на Румъния да предприеме следните действия през 2020 г. и 2021 г.:

1. Да изпълни фискалните си политики в съответствие с препоръката на Съвета от 3 април 2020 г.[10], като предприеме всички необходими мерки за ефективно справяне с пандемията, поддържане на икономиката и оказване на подкрепа за последващото възстановяване. Да избягва прилагането на постоянни мерки, които биха застрашили фискалната устойчивост. Да укрепи устойчивостта на здравната система, включително в областта на здравните работници и медицинските продукти, и да подобри достъпа до здравни услуги.

2. Да осигури подходящо заместване на доходите и разширяване на мерките за социална закрила и достъпа до основни услуги за всички. Да смекчи въздействието на кризата върху заетостта чрез разработване на гъвкави режими на работа и мерки за активизиране. Да укрепи уменията и цифровото обучение и да гарантира равен достъп до образование.

3. Да осигури подкрепа за ликвидността на икономиката в полза на предприятията и домакинствата, по-специално на малките и средните предприятия и самостоятелно заетите лица. Да даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти и да стимулира частните инвестиции, за да се ускори икономическото възстановяване. Да насочи инвестициите към екологичния и цифровия преход, по-специално към устойчивия транспорт, инфраструктурата за цифрови услуги, чистото и ефективно производство и използването на енергия и екологична инфраструктура, включително в регионите с въгледобив.

4. Да подобри качеството и ефективността на публичната администрация и предвидимостта на процеса на вземане на решения, включително чрез адекватно включване на социалните партньори.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател

[10] ОВ C 116, 8.4.2020 г., стр. 1—3.